

На основу члана 148. став 3. Закона о избору народних посланика („Службени гласник РС“, број 14/22), Општинска изборна комисија општине Чока, на седници одржаној 26. децембра 2023. године, решавајући по Захтеву за поништавање гласања на свим бирачким местима која се налазе на територији Општинске изборне комисије, који је поднела КОАЛИЦИЈА СРБИЈА ПРОТИВ НАСИЉА, број 013-3/23-53 од 25 децембра 2023. године, донела је

РЕШЕЊЕ

1. ОДБИЈА СЕ захтев за поништавање гласања на свим бирачким местима на територији општине Чока, који је поднела КОАЛИЦИЈА СРБИЈА ПРОТИВ НАСИЉА.
2. Ово решење објављује се на веб-презентацији Републичке изборне комисије.

Образложење

Општинска изборна комисија општине Чока примила је 25. децембра 2023. године у 12,40 захтев подносиоца проглашене изборне листе кандидата за народне посланике за поништавање гласања на бирачком месту (у даљем тексту: Захтев), који је поднела КОАЛИЦИЈА СРБИЈА ПРОТИВ НАСИЉА, подносилац изборне листе кандидата на народне посланике под називом СРБИЈА ПРОТИВ НАСИЉА – МИРОСЛАВ МИКИ АЛЕКСИЋ - МАРИНИКА ТЕПИЋ (СТРАНКА СЛОБОДЕ И ПРАВДЕ, НАРОДНИ ПОКРЕТ СРБИЈЕ, ЗЕЛЕНО-ЛЕВИ ФРОНТ, НЕ ДАВИМО БЕОГРАД, ЕКОЛОШКИ УСТАНАК – ЋУТА, ДЕМОКРАТСКА СТРАНКА, ПОКРЕТ СЛОБОДНИХ ГРАЂАНА, СРБИЈА ЦЕНТАР, ЗАЈЕДНО, ПОКРЕТ ЗА ПРЕОКРЕТ, УДРУЖЕНИ СИНДИКАТИ СРБИЈЕ „СЛОГА“, НОВО ЛИЦЕ СРБИЈЕ), на изборима за народне посланике Народне скупштине одржаним 17. децембра 2023. године.

Захтев је поднет од стране Маринике Тепић и Мирослава Алексић, овлашћених лица КОАЛИЦИЈЕ СРБИЈА ПРОТИВ НАСИЉА.

Захтев је поднет путем препоручене поштом, са датумом и врсном предaje пошти поштом 20 децембра 2023. године у 20 часова.

Захтев је у писарници Општинске управе општине Чока заведен под бројем 013-3/23-53

Захтев се односи на поништавање гласања на изборима за народне посланике одржаним 17. децембра 2023. године на свим бирачким местима која се налазе на територији Општинске изборне комисије општине Чока.

Подносилац Захтева наводи да су избори за народне посланике Народне скупштине Републике Србије од 17. децембра 2023. године спроведени у условима грубог кршења права на слободне и једнаке изборе, те да подноси захтев за поништавање гласања на свим бирачким местима на територији Изборне комисије због неправилности током спровођења гласања и свих других делова изборног поступка: изборне кампање, вођења бирачког списка и чувања изборног материјала. Наводи, даље, да је изборно право сложено те се делотворно може остварити једино уколико се узму у обзир сви аспекти појма слободних и једнаких избора сагледани кроз све делове изборног поступка.

Захтев садржи наводе о неправилностима груписане у четири целине: 1. Повреда права на слободну и једнаку изборну кампању, 2. Повреда права на слободне и једнаке изборе у вези с вођењем бирачког списка, 3. Повреда слободе гласања и 4. Повреда чувања изборног материјала.

По питању повреде права на слободну и једнаку изборну кампању, у Захтеву се наводи да је новим Законом о електронским медијима, продужен рок са 10 на 30 дана који се односи на период забране вођења „функционерске кампање“, али да је, том приликом,

пропуштено да се правно стање уподоби фактичком стању у Републици Србији, а све на основу претходних изборних циклуса и имајући у виду суштину и смисао оваквих одредаба закона. Истиче се да би се буквалним и дословним тумачењем одредаба члана 62. наведеног закона могло, на први поглед, констатовати да актуелни председник Републике не потпада под рестрикције на које се овај члан односи, имајући у виду да 17. децембра нису одржани председнички избори на којима је он био кандидат, а да није био ни кандидат за народног посланика, односно одборника, али да је, имајући у виду *ratio* који стоји иза тумачења овако формулисане одредбе (не нужно и законодавца), потпуно јасно да је смисао оваквог решења у спречавању могућности злоупотребе функције коју та особа обнаша, а у сврху постојеће изборне кампање. Износи се да је, с обзиром да је Александар Вучић био доминантно лице у кампањи листе „Србија не сме да стане”, како на републичком, тако и на покрајинском и локалном нивоу, а да је поред тога, његово име било истакнуто и у називу сваке од ових листа, потпуно јасно да је на овај начин суштински изиграно начело и смисао спречавања функционерске кампање.

У вези са повредом права на слободне и једнаке изборе у вези с вођењем бирачког списка, наводи се да, иако је у Коначном извештају Мисије за посматрање избора ОЕБС/ОДИХР о председничким и парламентарним изборима одржаним 3. априла 2022. године изражена сумња у тачност бирачког списка и као једна од приоритетних препорука наведена потреба да се спроведе потпуна ревизија бирачког списка и регистара грађана, уз учешће свих релевантних актера укључујући и политичке странке и представнике цивилног друштва (стр. 32 Извештаја), до данас ништа није предузето у том правцу, те да постоје докази да су у току овог изборног процеса манипулације са евиденцијом о пребивалишту и бирачким списком угрозиле опште и једнако изборно право грађана и грађанки Републике Србије, како је оно гарантовано чланом 52. став 1. Устава Републике Србије. Изнета је и основана сумња да је дошло до „пребацивања бирача” из јединица локалне самоуправе у којима се не спроводе локални избору у оне у којима се ти избори спроводе (а посебно у Београд). Наводи се и да се подносиоцу Захтева непосредно пред одржавање избора 17. децембра, обратило на хиљаде грађана и грађанки, пре свега Београда, који су доставили позиве за гласање које су пронашли у својим зградама, а који су остали нераспореди, за лица која не живе у тим зградама, односно за лица за која поуздано знају да су преминула, о чему, како се тврди, сведоче и неке од примедба који чине саставни део записника са бирачких места (нпр. за бирачка места у Београду - број 2, 13 у општини Нови Београд или број 1 и 26 у општини Врачар). Указује се и на то да се још једна врста сумњи у погледу исправности бирачког списка односи на тзв. увоз бирача, посебно из суседне Републике Српске. Подносиоца Захтева, како износи, посебно забрињава чињеница да су гласачи из Републике Српске који су довожени или самостално долазили на сам изборни дан, само ради гласања, гласали и на локалним изборима, иако у складу са Законом о локалним и изборима и Законом о пребивалишту и боравишту грађана не би требало да буду уписани у изводе из бирачког списка за локалне изборе. Све наведено, према тврдњама подносиоца Захтева, указује на озбиљне манипулације у оквиру Јединственог бирачког списка које изборне комисије не смеју занемарити, с обзиром на то да оволико број различитих неправилности има директан утицај на изборне резултате, посебно у Београду (и то како за локалне изборе за одборнике Скупштине града Београда, тако и за парламентарне изборе спроведене на територији Београда).

У погледу повреде слободе гласања, у Захтеву се истиче да Закон о избору народних посланика изричито забрањује прављење спискова бирача који су изашли или нису изашли на изборе ван службене евиденције у изводу из бирачког списка (члан 98. став 3. тачка 4), те да су, међутим, на изборима од 17. децембра 2023. прављени паралелни спискови бирача изашлих на гласање и да су вођени како на самим бирачким местима тако и испред бирачких места у свим општинама и градовима широм Србије, што је наводно уочено на више општина на територији Града Београда (нпр. на територији општине Нови Београд на бирачким местима број 13 и број 138, на територији општине Младеновац на бирачком месту

број 27, на БМ бр. 45 — општина Чукарица, БМ бр. 33, 134, 136-149 — Нови Београд; БМ бр. 43 — Палилула), као и на територији општине Рашка на бирачком месту број 7 као и у Новом Саду .

У Захтеву се истиче да је вршена и куповина гласова, како злоупотребом јавних ресурса, односно давањем и примањем мита за глас посредством центара за социјални рад, тако и директном куповином, о чему посебно постоје докази у виду снимака. Као пример се наводи случај на територији општине Нови Београд на бирачком месту број 76. и неким другим бирачким местима .Такође, тврди се да је извршен и притисак на бираче и ограничење њихове слободне изборне воље на начин што су бирачи били присиљени да фотографишу своје гласачке листиће, а што је документовано у виду многих примедби које су унете у записнике о раду бирачког одбора и записнике о посматрачима.

У последњој целини Захтева посвећеној повреди чувања изборног материјала, подносилац Захтева износи: да је 8. децембра 2023. године 16 чланова и заменика чланова Републичке изборне комисије поднело захтев за хитно одржавање седнице РИК, како би се уредила битна питања изборног процеса која су остала ван домашаја материје подзаконских аката које је РИК доносила уочи расписивања избора; да су, као једно од најистакнутијих питања изборног процеса, које притом уопште нема своје правно уређење, подносиоци захтева доставили формално редиговани Предлог одлуке о допуни Упутства о примопредаји изборног материјала пре и после гласања, којим је од Републичке изборне комисије захтевано да изменом сопственог подзаконског акта прецизно уреди начин на који се изборни материјал чува, како би се спречиле све могуће манипулације у погледу садржине врећа са изборним материјалом, односно да се пропише обавеза закључавања и печатења просторије са материјалом, отварање ове просторије само на основу одлуке изборне комисије, вођење записника о отварању просторије, као и дежурства представника подносилаца проглашених изборних листа, али да је Републичка изборна комисија, како се наводи, пронашла излаз из разматрања суштине овог захтева у процедуралним пословничким разлозима, не осврћући се притом на суштину и целисходност предложених правила и, користећи се процедуралним средствима, ускратила подносиоцима предлога могућност да своје предлоге могу да образлажу на седници и истичу аргументе у њихову корист, те су подносиоци морали говорити на седници 15. децембра под тачком разно, која, опет из разлога пословничке процедуре, није омогућила отварање свеобухватне расправе и гласање о предлозима. Овиме је, како се истиче, Републичка изборна комисија показала недемократичност у свом раду, неразумевање за потребе изборног процеса и допустила могућност да се садржина изборног материјала компромитује са неизвесним правним последицама, противно обавези чувара законитости изборног процеса предвиђеном чланом 24. став 1. тачка 1) Закона о избору народних посланикао.

На крају, а из свих у Захтеву наведених разлога, подносилац Захтева оцењује спроведене изборе за народне посланике незаконитим, непоштеним и нелегитимним, због чега захтева поништавање гласања на свим бирачким местима на територији Изборне комисије.

Општинска изборна комисија у Чоки је, претходно испитујући Захтев, у смислу одредби члана 162. став 1. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС“, бр. 18/16, 95/18 - Аутентично тумачење и 2/23 - УС), а у складу са чланом 159. став 1. Закона о избору народних посланика којим је предвиђено да се одредбе закона којим се уређује општи управни поступак сходно примењују на одлучивање о захтеву за поништавање гласања на бирачком месту, утврдила да је Захтев благовремен, дозвољен и изјављен од стране овлашћеног лица.

Општинска изборна комисија у Чоки је, у поступку разматрања навода Захтева, претходно констатовала:

- да, у складу са чланом 148. став 1. Закона о избору народних посланика, подносилац проглашене изборне листе кандидата за народне посланике има право да у року од 72 часа од затварања бирачког места поднесе захтев за поништавање гласања на бирачком месту због

неправилности током спровођења гласања;

- да се у Захтеву ни на једном месту не помиње гласање на територији општине Чока, односно да се не указује ни на једну конкретну неправилност учињену на било којем конкретном бирачком месту у општини Чока.

Поводом навода тачке 1. Захтева о повреди права на слободну и једнаку изборну кампању, Општинска изборна комисија је констатовала:

- да се изнете примедбе не односе на правила поступка спровођења гласања на бирачком месту, чија повреда може да буде искључиви предмет захтева за поништавање гласања као правног средства у поступку заштите изборног права према Закону о избору народних посланика, због чега се Општинска изборна комисија не може изјашњавати о наводним повредама наведеним у тачки 1. Захтева;

- да се кључне примедбе односе на правилну примену, тумачење и домашај одребе члана 62. Закона о електронским медијима („Службени гласник РС“, број 92/23), а да је, на основу члана 7. став 1. тачка 9) наведеног закона, за контролу и надзор над радом пружалаца медијских услуга и старање о доследној примени одредаба тог закона надлежно искључиво Регулаторно тело за електронске медије, те да његове евентуалне повреде не могу бити предмет разматрања од стране Општинске изборне комисије у поступку заштите изборног права по основу захтева за поништавање гласања на бирачком месту.

Поводом навода тачке 2. Захтева о повреди права на слободне и једнаке изборе у вези с вођењем бирачког списка, Општинска изборна комисија је констатовала:

- да се изнете примедбе не односе на конкретну повреду учињену приликом гласања на било ком бирачком месту у општини Чока, већ искључиво на вођење и ажурирање Јединственог бирачког списка и вођење евиденције о пребивалишту грађана;

- да је вођење и ажурирање Јединственог бирачког списка уређено посебним законом, Законом о јединственом бирачком списку („Службени гласник РС“, бр. 104/09 и 99/11), те да Јединствени бирачки списак, у складу са чланом 2. наведеног закона, води Министарство државне управе у локалне самоуправе (став 1), а да део бирачког списка за подручје јединице локалне самоуправе ажурира општинска, односно градска управа, као поверен посао (став 2);

- да је вођење евиденције пребивалишта грађана уређено посебним законом, Законом о пребивалишту и боравишту грађана („Службени гласник РС“, број 87/11), те да је, према члану 24. став 1. наведеног закона, за вођење евиденције пребивалишта надлежно Министарство унутрашњих послова;

- да наведеним законима није предвиђена никаква надлежност органа за спровођење избора за народне посланике, укључујући ту и Општинску изборну комисију општине Чока, за примену или надзор над применом одредаба ових закона;

- да предмет захтева за поништавање гласања на бирачком месту могу да буду искључиво неправилности учињене у поступку гласања на бирачком месту којима је дошло до повреде правила поступка прописаних Законом о избору народних посланика, те да предмет наведеног правног средства који разматра орган за спровођење избора за народне посланике не могу да буду неправилности у примени других закона, укључујући ту вођење и ажурирање Јединственог бирачког списка као јединствене евиденције грађана Републике Србије са бирачким правом, или евиденције о пребивалишту грађана;

- да је за слање позива бирачима за гласање, у складу са чланом 86. Закона о избору народних посланика и Главом V. Упутства за спровођење Закона о јединственом бирачком списку („Службени гласник РС“, бр. 15/12, 88/18, 67/20, 40/21, 90/21 и 16/22), надлежан општински, односно градски орган управе, те да се уредност достављања и тачност тих позива не може преиспитивати у поступку по захтеву за поништавање гласања на бирачком месту, јер не могу да представљају неправилност у поступку спровођења гласања на бирачком месту;

- да позивање на примедбе у записницима о раду бирачких одбора у другим јединицама локалне самоуправе (у градским општинама Нови Београд и Врачар у граду Београду) као доказ наводних неправилности не може да буде доказ којим се оспорава

правилност спроведеног поступка гласања на бирачким местима у општини Чока.

Поводом навода тачке 3. Захтева о повреди слободе гласања, Општинска изборна комисија је констатовала:

- да прављење спискова бирача који су изашли или нису изашли на изборе, ван службене евиденције у изводу из бирачког списка, у складу са чланом 98. став 3. Закона о избору народних посланика представља нарушавање реда на бирачком месту, услед којег бирачки одбор може да прекине гласање док се ред не успостави, а лице које је ред нарушило може да буде кажњено за прекршај из члана 174. Закона о избору народних посланика, али да не представља неправилност у поступку спровођења гласања која би за последицу имала поништавање целокупног гласања на бирачком месту;

- да се паушално наведена оцена да су на изборима од 17. децембра 2023. године вођени паралелни спискови бирача како на самим бирачким местима тако и испред бирачких места у свим општинама и градовима широм Србије не може сматрати доказаном чињеницом да је та околност, без обзира што не може да доведе до поништавања гласања, учињена и на бирачким местима на територији општине Чока;

- да тврдње о наводној куповини гласова упућују на извршење кривичног дела Давање и примање мита у вези са гласањем из члана 156. Кривичног законика („Службени гласник РС“, бр. 85/05, 88/05 - исправка, 107/05 - исправка, 72/09, 111/09, 121/12, 104/13, 108/14, 94/16 и 35/19), чије постојање може да буде предмет искључиво кривичног поступка, а не поступка заштите изборног права пред органом за спровођење избора, тако да Општинска изборна комисија није могла да се упушта у разматрање основаности навода из Захтева, имајући у виду и чињеницу да се у захтеву као примери наводне куповине гласова износе примери опет из других јединица локалне самоуправе, а не из општине Чока.

Што се тиче навода тачке 4. Захтева о повреди чувања изборног материјала, Општинска изборна комисија је констатовала:

- да се Захтевом оспорава поступање Републичке изборне комисије у вези са захтевима одређеног броја њених чланова за доношење одговарајућих одлука, укључујући и напомену Упутства о примопредаји изборног материјала пре и после гласања;

- да Општинска изборна комисија није овлашћена да оцењује рад других органа за спровођење избора за народне посланике изузев бирачких одбора за бирачка места на територији општине Чока;

- да примедбе на рад Републичке изборне комисије не могу да буду предмет захтева за поништавање гласања на бирачком месту, с обзиром на то да се њима ни на који начин не указује на било коју неправилност у поступку спровођења гласања на изборима за народне посланике Народне скупштине на бирачким местима на територији општине Чока.

На основу свега горе наведеног, Општинска изборна комисија је закључила да се Захтевом не указује ни на једну конкретну неправилност учињену на било ком конкретном бирачком месту у општини Чока која би била основ за усвајање Захтева и поништавање гласања на бирачким местима на територији општине Чока, што, по оцени Општинске изборне комисије, подносилац Захтева неосновано захтева.

У складу са свим изнетим, Општинска изборна комисија је закључила да нису испуњени услови за усвајање Захтева за поништавање гласања на изборима за народне посланике Народне скупштине од 17. децембра 2023. године на свим бирачким местима на територији општине Чока, с обзиром на то да се неправилности на које се указује у Захтеву не могу сматрати доказаним неправилностима које би довеле до поништавања гласања на територији општине Чока, тако да је донета одлука како је наведено у диспозитиву овог решења.

УПУТСТВО О ПРАВНОМ СРЕДСТВУ: Против овог решења подносилац захтева за поништавање гласања на бирачком месту може поднети приговор Републичкој изборној

